Raadsvoorstel

Zaaknummer 1816899

Onderwerp: Begroting 2027

Vergaderdatum raad: 5 november 2026

Geheim:	Nee
Steller:	Ferrie Koffeman
Portefeuillehouder:	Wethouder Van der Spek

Beslispunten

1. De begroting 2027-2030 vast te stellen;
2. De opbrengsten te indexeren met 1,8%;
3. De tarieven van de afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing op kostendekkendheidsniveau van 100% vast te stellen;
4. Het meerjarig investeringsplan zoals opgenomen in de meerjarenbegroting vast te stellen.

Voorgeschiedenis

In juli 2026 is door uw raad de kadernota 2027 vastgesteld. De kadernota vormt het startpunt voor de begroting 2027, aangevuld met de effecten van de meicirculaire van het gemeentefonds.

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2027. Een begroting is meer dan een financieel overzicht; zij vormt een belangrijk moment in het samenspel tussen college en raad. De begroting brengt de maatschappelijke opgaven, de voorgenomen activiteiten en de financiële middelen in samenhang bijeen. Daarmee vormt de begroting niet alleen het financiële fundament voor het komende jaar, maar ook de bestuurlijke agenda waarmee wij, raad en college, richting en uitvoering geven aan de ontwikkeling van onze gemeente.

Perspectief

Het meerjarenperspectief van de voorliggende begroting laat voor de jaren 2028 en verder tekorten zien. Het meerjarenbeeld laat goed zien met welke financiële consequenties gemeenten worden opgezadeld. We moeten afwachten of er vanuit het rijk nog een oplossing gaat komen voor de naderende ravijnjaren.
De komende circulaires van het gemeentefonds gaan tegemoet komen in de loon- en prijsontwikkeling, al is nu nog niet concreet te maken in welke mate. Die middelen zijn dan hard nodig om de nu voorziene tekorten op te vangen en worden dan ook in eerste instantie daarvoor ingezet.
Nieuw beleid zal mogelijk gepaard moeten gaan met keuzes om bestaand beleid af te bouwen.
We verwachten begin 2027 een nieuw rapport van de commissie van Ark, waar naar verwachting een nieuw (zwaarwegend) advies over de bekostiging van de jeugdhulp in is opgenomen. De gevolgen van dat rapport zullen we moeten afwachten.

Met dit document leggen we u een sluitend begrotingsjaar 2027 voor. Hiermee geven we ons de tijd en ruimte om bestaand beleid uit te blijven voeren, invulling te geven aan het collegeprogramma en ons verder voor te bereiden op mogelijke maatregelen voor 2028 en verder.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de begroting stelt de raad de kaders (financieel en beleidsmatig) vast voor de komende begrotingsperiode, conform zijn budgetrecht. De begroting moet op grond van de Gemeentewet voor 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar zijn vastgesteld en ingediend bij de toezichthouder en CBS. Overschrijding van deze termijn heeft gevolgen voor de wijze waarop het toezicht wordt toegepast tot mogelijk zelfs inhouding van bevoorschotting vanuit de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Argumenten

1.1 Het college stemt in met de concept meerjarenbegroting alvorens deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.
Het college biedt de begroting ter vaststelling aan de raad aan met een raadsvoorstel.

1.2 De financiële context is onzeker en vraagt om een vaste koers.
De financiële context waarin deze begroting tot stand komt, blijft onzeker. Gemeenten zijn voor een belangrijk deel afhankelijk van keuzes die op rijksniveau worden gemaakt, waarbij ook het zogenoemde ravijnjaar 2028 zijn schaduw vooruitwerpt op de meerjarige financiële positie. In het bijzonder geldt dit voor de middelen voor het sociaal domein en meer specifiek voor jeugd en jeugdhulp. Terwijl de vraag naar ondersteuning groot blijft en de kostenontwikkeling onder druk staat, is de structurele rijksfinanciering op dit terrein nog onzeker. Ook het in 2027 te verschijnen rapport van de commissie Van Ark II kan van invloed zijn op de toekomstige beleidsmatige en financiële kaders rondom jeugdzorg. Dit vraagt van ons behoedzaamheid, scherpe prioritering en de bereidheid om ambities steeds te blijven toetsen aan de financiële werkelijkheid. Daarnaast blijven wij actief samenwerken met rijk, provincie, regio en maatschappelijke partners om plannen tot uitvoering te brengen.

Tegelijkertijd willen wij koers houden. Met deze begroting geven wij invulling aan de ambitie om te werken aan een financieel robuuste gemeente met een realistisch huishoudboekje en een daadkrachtige investeringsagenda. Het uitgangspunt voor 2027 is een sluitende begroting. Voor de jaren daarna maken wij transparant zichtbaar welke onzekerheden, risico's en mogelijke tekorten zich voordoen. Daarbij wegen wij maatschappelijke ambities, uitvoeringskracht, financiële houdbaarheid en de lasten voor inwoners en ondernemers zorgvuldig tegen elkaar af. Zo biedt de begroting 2027 een basis voor verantwoord, wendbaar en toekomstgericht bestuur.

1.3 De begroting komt tot stand op basis van de kadernota en latere ontwikkelingen.
Het startpunt voor de begroting 2027 wordt gevormd door de uitkomsten van de kadernota 2027, aangevuld met de effecten van de meicirculaire van het gemeentefonds. Op basis daarvan wordt voor 2027 een positief saldo verwacht, terwijl voor de jaren daarna beperkte tekorten zichtbaar zijn.

Kadernota en meicirculaire (x € 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo kadernota 2027	3.395	-/- 738	-/- 1.592	-/- 2.121
Netto budgettair effect meicirculaire 2026	662	674	1.031	1.929
Saldo na verschijnen meicirculaire	4.057	-/- 64	-/- 561	-/- 192

Na de verdere uitwerking van de begroting - op basis van de uitgangspunten uit de kadernota en meicirculaire 2026 - blijft 2027 weliswaar positief, maar dit saldo is lager dan eerder voorzien.

Vanaf 2028 blijven de saldo's tekorten laten zien, deze zijn toegenomen ten opzichte van de meerjaren-saldo's uit de kadernota en de verwerking van de meicirculaire. Er is nog geen rekening gehouden met effecten van de septembercirculaire van het gemeentefonds.

De saldo's van de meerjarenbegroting zijn als volgt:

Begrotingssaldo	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten exclusief mutaties reserves	215.545	215.718	214.393	214.365
Baten exclusief mutaties reserves	214.914	211.717	209.370	211.477
Geraamd saldo van baten en lasten	**-632**	**-4.001**	**-5.555**	**-3.637**
Toevoegingen aan reserves	0	1.150	0	0
Onttrekkingen aan reserves	2.908	2.402	1.652	833
Geraamd resultaat	**2.277**	**-2.748**	**-3.902**	**-2.804**

De verschillen ten opzichte van de resultaten na de meicirculaire 2026 worden in hoofdzaak veroorzaakt door:

- de structurele doorwerking van de 2e bestuursrapportage 2026, structureel € 1,2 miljoen nadelig;
- hogere bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen dan vooraf was ingeschat in zowel prijs als volumetoename, € 1 miljoen structureel;
- de financiële vertaling van het collegeprogramma:
  - € 0,8 miljoen in 2027
  - € 0,7 miljoen in 2028
  - € 0,4 miljoen in 2029
  - € 0,3 miljoen in 2030

1.4 Het collegeprogramma is nu qua financieel effect verwerkt in de begroting.

In het collegeprogramma is de koers voor de komende jaren uitgewerkt in bestuurlijke prioriteiten, waarbij in de programmabegroting de jaarlijkse vertaling naar concrete activiteiten, resultaten en middelen plaatsvindt. Het collegeprogramma is een dynamisch document. Nieuwe ontwikkelingen, kansen en uitdagingen kunnen aanleiding geven om keuzes of accenten gedurende de bestuursperiode te actualiseren. Daarbij blijft het coalitieakkoord het richtinggevende vertrekpunt. Via de planning- en controlcyclus wordt de uitvoering gevolgd, waar nodig bijgestuurd en verantwoording afgelegd.

De financiële vooruitzichten maken dat we met terughoudendheid invulling hebben kunnen geven aan de ambities voor onze gemeente. Bij de programma's is vermeld welke maatregel met financieel effect in 2027 is opgenomen. In onderstaande tabel zijn de onderwerpen vermeld die al concreet van een financieel gevolg zijn voorzien.

Onderwerpen collegeprogramma (* € 1.000)	2027	2028	2029	2030	I/S*
Onderzoeken Communicatie en dienstverlening en Imago		7			I
Onderzoek regionale samenwerking		50			I
Veiligheid, extra boa-inzet		150	150	150	S
Herzien stedenbouwkundig kader	70				I
Aanpassen nota ruimtelijke kwaliteit		30			
Versterking strategisch vermogen mobiliteit	100	100	100	100	S
Energietransitie, warmteprogramma	100				I
Campagne sociale basis	100				I
Vaccinatiegraad	20	20	20	20	S
Heronderzoek Wmo	253				I
Landelijk gebied, erven vol kansen		20			I
Verkenning versterking economisch profiel		50			
Economie en ondernemers, Toekomst van Werk-congres		20	20	20	S
Opstellen lange termijn perspectief, Vijfheerenlanden 2060		80			I
Herijking omgevingsvisie		40			I
Versterking strategische rol grondposities	200	150	100	50	I
Totaal	**843**	**717**	**390**	**340**	

*Incidenteel of structureel

2.1 Het voorgestelde percentage komt voort uit het vastgestelde indexeringsbeleid.
Op basis van de indexeringssystematiek hanteren we een indexeringspercentage van 1,8%. Dit bestaat uit de verwachte inflatie voor 2027 van 2,1%, verminderd met 0,3%-punt om de te hoog ingeschatte indexering van begrotingsjaar 2026 te compenseren. Zo compenseren we wat we in 2026 te veel hebben geïndexeerd.

De verhoging wordt toegepast op alle lokale heffingen, waarbij voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing natuurlijk geldt dat hier het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid als bovengrens wordt toegepast.

3.1 Met de toepassing van het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid geven we uitvoering aan onze beleidslijnen, met inachtneming van het richtpunt voor de verhoging van 1,8%.
Ten aanzien van de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing hanteren we een 100% kostendekkend tarief als uitgangspunt.

4.1 Met de vaststelling van het meerjarig investeringsplan worden de kredieten voor 2027 formeel beschikbaar gesteld.
In de begroting, jaarschijf 2027, is voor € 14,1 miljoen aan kredieten opgenomen voor reguliere vervangingsinvesteringen en € 18,5 miljoen aan kredieten voor onderwijshuisvesting. De investeringen staan uitgewerkt opgenomen in de bijlage Meerjarig Investeringsplan. Bij het vaststellen van de begroting wordt ook gevraagd in te stemmen met het toekennen van de kredieten voor de reguliere vervangingsinvesteringen.
Voor de kredieten voor onderwijshuisvesting volgen separate raadsvoorstellen, hier wordt nog geen instemming voor gevraagd.

5.1 De gemeenteraad stelt de begroting vast.
De gemeenteraad heeft budgetrecht op grond van de Gemeentewet en stelt op basis daarvan de begroting vast.

Kanttekeningen

1.1 De begroting 2027 sluit met een positief saldo, maar de jaren 2028 en verder laten tekorten zien.
Uit de saldo's blijkt duidelijk het effect van het ravijnjaar 2028. In dat jaar valt de algemene uitkering uit het gemeentefonds, onze belangrijkste inkomstenbron, met € 5,8 miljoen terug ten opzichte van 2027. Daar bovenop blijft de financiering van nieuwe of steeds zwaarder wordende taken achter lopen bij de daadwerkelijke kosten. Toenemende eisen aan databeveiliging, cybersecurity en inzet van mensen bij verkiezingen zijn enkele voorbeelden hiervan. Er is nog onzekerheid over de mate waarin het rijk gemeenten tegemoet gaat komen ten aanzien van de terugval van de algemene uitkering of de te kort schietende middelen voor taken zoals jeugdzorg.

1.2 De ingezette ombuigingen bieden perspectief op resultaten, maar is in enkele gevallen nu nog niet gerealiseerd.
Ondertussen krijgen de ombuigingen op met name het sociale domein vorm en verwachten we dat de omslag in werkwijze op korte termijn ook gaat resulteren in lagere kosten. Het is nu echter nog te vroeg om de effecten al naar de begroting te vertalen. Bovendien zien we ook nog een enorme druk op deze budgetten, door de stijgende prijzen van de desbetreffende voorzieningen en de nog steeds hoge vraag naar deze voorzieningen.

1.3 Kritische prestatie-indicatoren zijn nu nog niet volledig doorontwikkeld
Tijdens de behandeling van de 1e bestuursrapportage 2026 in de commissie Algemene Zaken van 25 juni 2026 en de raadsvergadering van 2 juli 2026 is gesproken over de doorontwikkeling van de KPI's. Daarbij is aangegeven dat met de auditcommissie in gesprek wordt gegaan over de gewenste indicatoren en de informatiebehoefte van de raad. Op basis daarvan vinden aanpassingen plaats. In afwachting van deze nadere uitwerking worden nu nog de eerder vastgestelde KPI's gehanteerd.

Risicoparagraaf

Voor wat betreft de risico's die de gemeente ziet ten aanzien van de uitvoering van het gemeentelijk beleid, wordt verwezen naar de geïnventariseerde risico's op de programma's en paragrafen en de paragraaf Weerstandsvermogen.

Kansen

Voor wat betreft de kansen die de gemeente ziet ten aanzien van de uitvoering van het gemeentelijk beleid, wordt verwezen naar de geïnventariseerde risico's op de programma's en paragrafen en de paragraaf Weerstandsvermogen.

Gevolgen voor mensen met een beperking

Dit besluit heeft geen directe gevolgen voor mensen met een beperking.

Betrokkenheid pers

Informeren via besluitenlijst.

Financiële paragraaf

De begroting is een integraal opgesteld document met inachtneming van de financiële kaders zoals vastgesteld bij de kadernota 2027, in lijn met de financiële voorschriften en beleidsregels. In de begroting is aanvullend de financiële uitwerking van het collegeprogramma verwerkt, voor zover dit al is uitgewerkt in concrete budgetten.

Participatieparagraaf

Er vindt geen participatie plaats op dit voorstel.

Duurzaamheidsparagraaf

Duurzaamheid is een belangrijk thema in de begroting. Met dit voorstel wordt echter geen direct besluit ten aanzien van duurzaamheid gevraagd.

Communicatieparagraaf

Niet van toepassing.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden,

de secretaris,

ValidSigned door Judith de Jonge
op 30-09-2026

W.J. (Judith) de Jonge

de burgemeester,

ValidSigned door Sjors Fröhlich
op 30-09-2026

S. (Sjors) Fröhlich

Bijlage

Begroting 2027-2030